



**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor  
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum  
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,  
Coordinatus, Seu Omnes ...**

**Diana, Antonino**

**Lugduni, M. DC. LXXX.**

8. Breuis digressio contra responsum falso, vt puto adscriptum aliquibus  
Doctoribus Sorbonistis, in qua describuntur sex diuersa tempora, in quibus  
concessa sunt diuersis personis, & statibus ...

---

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76442](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76442)

peritur, tanquam ad successorem Petri, cui data, est à Christo Domino summa potestas in totam Ecclesiam: & hoc est, quod dicitur in cap. Omnes, dist. 21. Omnes, siue Patriarchæ cuiuslibet apicem, siue Metropolitani primatus, aut Episcopatum Cathedras vel Ecclesiarum, siue cuiuslibet ordinis Dignitatem instituit Romana Ecclesia. Sic ibi. At verò primis illis Ecclesiæ temporibus post Apostolos, expresso, vel tacito Romanorum Pontificum consensu, Electiones Episcoporum fiebant. Nam, scientibus, & non repugnantibus, nec aliud statuentibus Romanis Pontificibus, cum iure possent, Clerici cuiusque Ecclesiæ Cathedralis in vnum simul conuenientes, vnum quendam in Episcopum nominabant, designabant, eligebant. In hac potè nominatione, designatione, vel electione, non semper idem mos, & vltus est reuerentis. Aliquando enim Clerus simul & Populus nominabant, designabant, eligebant, & offerrebat capite factus est 7. questione 1. capite Plebs. capite Nofse, capite Episcopos. Litteras dist. 63. Aliquando Populus quidem petebat ac postulabat Episcopum; Clerus verò eligebat. capite Nulla dist. 62. Aliquando & ipse Populus non solum petebat, sed etiam nominabat, & designabat; Clerus verò eligebat. cap. Nulla cit. Aliquando etiam Episcopum sibi adiutorem adiecit, quem postea successoris nominavit; vel morti viciniam Episcopum in sui locum successorum designavit. cap. Si Petrus 8. quæst. 1. Aliquando Clerici eligebant, Populus verò nominabat, & Principis requirebatur assensus. cap. Quia igitur. cap. Lettis, dist. 63. & cap. Quod sicut de elect. Donec tandem Canonica est Sanctio decretum, vt soli Clerici Episcopum eligerent, Laicis penitus exclusis. cap. Nullus. cap. Adrianus. cap. Non est. cap. Non sicut. dist. 36. cap. Si deinceps 16. quæst. 7. Et ad extremum, tota Episcopum eligendi facultas, ad Canonicorum Collegium redacta, & deuoluta est, ita vt soli Canonici, exclusis non solum Laicis, sed etiam ceteris Ecclesiæ Clericis, quamvis Beneficiariis, Episcopum eligerent: quæ Lex, & consuetudo diu in Ecclesia duravit per Germaniam, Galliam, Angliam, Poloniam, Italiam, & Hispaniam. Quæ postea Lex, Romanorum pontificum autoritate est abrogata, & ius nominandi, designandi, offerendi, & presentandi Episcopos, datum est multis Regibus eorundem Romanorum pontificum nutu, & assensu. Vnde nunc Reges Hispaniæ Episcopos nominant, designant, & offerunt Romano pontifici, vt eos in Ecclesiis instituat. De quo iure Regis nostri Hispaniarum circa præsentationem Ecclesiarum suorum Regnorum, inter recentissimos Scriptores, materiam late pertractante, vide heu quondam nostrum Barbofam, Episcopum Vgentinum, de Iure Eccles. lib. 1. cap. 8. num. 74. & seqq. & tres in dyltos Profellores Salmaticenses Ioannem Solorzanum, de Indiarum Iure, tom. 2. lib. 3. cap. 4. num. 31. & seqq. Valboam de Magroueio, in c. Cum Ecclesia Sutrina de causa possess. & propriet. num. 33. & seqq. Alphonsum de Escobato Loaila, de Pontificia, & Regia Iurisdictione cap. 8. num. 7. & seqq. quibus adde Petrum Gonzalez Salzedo, de lege Politica, lib. 2. cap. 11. n. 24. & seqq. cum amicissimo, & eruditissimo Domino D. Laurentio Ramirez de Prado, in notis ad Chron. Luispran. n. 99. quem angor ad manus meas non peruenisse; multa enim ex ipso didicissem.

2. Ex his non deseram obseruare, falsam esse Ioan. Ignei in lege Necessarios. §. Non alius n. 336. ff. Ad Sitanianum doctrinam, quam sequutus est Ioannes Ferraldus In Tractatu de Insignibus Regum Franciæ IX. Iure, vbi probare nititur, Reges Hispaniæ ius presentandi Episcopos, habuisse ratione concessionis Carolo Magno, Gallicano Regi, facta: nam

Tom. IX.

per centum viginti annos, antequam Carolus Magnus in rebus humanis esset, nostris Hispaniæ Regibus competebar; vt ex Couarruuias, Peréz, & Salzedo, probat Mauritius de Alzedo, de præcellenti Episcopatus dignitate, p. 1. cap. 3. num. 9. Nota verò, quod hodie solum in Germania Ecclesiis vetus consuetudo seruatur: in quibus Canonicorum Collegium Episcopum nominat, designat, & eligit; electus verò à Pontifice confirmatur. Ita Azorius p. 2. lib. 3. c. 28. q. 1. Germonius de Sac. Immun. lib. 3. c. 12. num. 40. cum alijs.

RESOL. VIII.

Breuis digressio contra responsum falso, vt puto, adscriptum aliquibus Doctores Sorbonicis, in qua describuntur sex diuersa tempora, in quibus concessa sunt diuersis personis, & statibus electiones Episcoporum, Abbatum & prioratum. Ex part. 10. tract. 1. Ref. etiam 8.

§. 1. Nouissimè terebatur manibus aliquorum, hic Roma: quidam libellus typis impressus, cui titulus hic erat. Responsum præcipuorū Doctorem Parisiensis Academia Sorbonicæ, Pontentissimo Portugalliæ Regno. In quo Auctor, professione Calvinista, vt credo, firmat, electionem Episcoporum olim Diuina autoritate spectasse ad Populum; & postea ius illud fuisse trãlatum in Principes, quorum consensu Pontifices tale ius postea sibi acquisierunt. Probat hoc ex verbis S. Cypriani, Epist. 68. in illis verbis. propter quod de traditione Diuina, &c. Et postea coaceruat quamplura loca Veterum Patrum, & Conciliorum, desumpta ex Republica M. Antonij de Dominis. Sed hæc fuit heresis Caluini, qui locum Cypriani adducit: & ad illum responde. Pamelius ibidem, in Amorat. Duuallius de potest. Pontificis, p. 3. quæst. 6. Azorius, p. 2. lib. 3. cap. 28. quæst. 4. Bellarminus, lib. 1. de Clericis, cap. 7. Valquez in 3. p. tom. 3. disputat. 244. cap. 5. num. 53. & alij communiter. Nam cum, ait Cyprianus id de Diuina autoritate descendere; per autoritatē Diuinam non intelligit præceptum, seu ius diuinum; sed exemplum ex Sacra scriptura depromptum: instar cuius, inquit Cyprianus, fieri debere Electionem nostrorum Ministrorum coram Populo, & ipso etiam consentiente: dicit enim Episcopum esse eligendum coram Populo sicut legimus. num. 20. electum fuisse Eleazar Actor. 1. Matthiam, & septem Diaconos. Actor. 6.

2. Ad alias verò autoritates Patrum, ab Anonymo adductas, responderi indiuidualiter Cœffereau, & Bouerius contra Rempublicam M. Antonij de Dominis, lib. 3. c. 3. per totum: ad illos, & non pigebit: Ego verò, ex superius dictis, paucis verbis ad omnes illas Patrum autoritates respondeo. Dico igitur cum Bonacina tr. de Summo Pontif. g. 1. punct. 1. n. 10. & alijs, Laicos numquam electioni interfuisse, vt verè, & proprie eligerent, modò loquamur de Electione proprie accepta, non verò de facta per vsurpationem: nam ipsis interdicta erat electio in Concilio Laodiceno I. in Concilio Martini Papæ, in Nicæno XI. & in octauo generali Constantinopolitano. Populus enim electioni assistebar, non ad verè, & proprie eligendum; sed ad petendum, ad proponendum, ad testimonium ferendum de vita, & motibus eligendi, ac denique ad præstandum consensum. Et licet alicubi habeatur elegisse, nihilominus non verè, proprie, & potius elegit, cum electio sit actio Ecclesiastica competens Ecclesiasticis personis: sed negatiuè, quatenus non impediatur electionem suo

Qq testimonio,

testimonio, nec quidquam obiciebat: aut quatenus personam proponebat, in eam consentiebat, & acquiescebat electioni, cap. Nullus 61. c. Clerici, & cap. Vna 63. dist. Ob id, verbum eligere, aliter accipitur de Ecclesiasticis, aliter de populo; etiam si in eodem verborum contextu adhibeatur. Sicut sanitas aliter accipitur de pulso, aliter de medicina, aliter de habitu, aliter de homine. Sicut etiam Pilatus, Turba, Sacerdotes, & Milites Christum crucifixerunt; sed non omnes eadem ratione. Et hoc dicere voluerunt, & sic interpretanda sunt verba supradictorum Patrum ab Aduersario coarctata: quia licet plerumque electionis nomen genericè usurpent, ac cum postulatione confundant; vera tamen, ac constans ipsorum sententia est, Plebem ab Episcoporum, atque aliorum Ecclesiasticorum hominum vera electione, quæ vix soli Clero permittitur, excludi. Planè itaque constat, in electionibus Episcoporum nihil, præter assensum, à Plebe postulari, & si quid præterea ad electionem spectans eidem adscribi contingat, id totum in postulatione concludi. Quare ex auctoritate Patrum adducta, & eorum verbis; assero, nihil aliud olim fuisse Populorum, Ciuium, ac Magistratum, in eligendo, vel Episcopo, vel Sacerdote, Votum, Suffragium, aut Electionem, quam consensum animorum, testimonium bonum, & postulationis cuiusdam formam, ac specimen. Adde, quòd, vt supra dictum est, si aliquando Populus cum Clero stricte, & propriè Episcopum eligebat, hoc factum ex Privilegio Pontificis, dicendum est.

3. Pergit postea Anonymus ex sua doctrina præbere Regno Portugallie Consilium, & ait, Quia Sanctissimus D. N. Innocentius X. ex mala affectione in Lusitanos, (verba ardenti cauterio inuenda) differt in illo Regno Episcopos nominatos constituere, posse, ait ipse, Regem ipsum hoc efficere, quia dicta electio ad illum prius spectabat. Sed, vt probatum est, de iure diuino ad solum Papam electio Episcoporum pertinet, & si aliquando in illa se immiscuit Plebs, Clerus, vel Principes Laici; hoc totum factum fuit, expresso, vel tacito Summi Pontificis consensu: contrarium asserere, est hæreticum. Et, vt videat Anonymus, quam malum consilium Lusitanis præstet; sciat, Reges Lusitanos legitimos, nunquam Episcopos elegerunt, vt patet ex responsione Regis ad Innocentium VIII. Pontificem; quam ponit Pereira, de manu Regia, part. 1. Concor. 28. num. 76. vbi sic habetur: Quod Rex in Ecclesiis minoribus à Cathedralibus, quibus est per electionem Prælatis, vel Rectoribus providendum, vacent, maiorem sibi auctoritatem vindicare, intendens, in eis Clericis familiaribus suis, vel aliis minus dignis, Capitulis Ecclesiarum huiusmodi vniuersaliter, & singulariter singulis litteras suas mittit, precibus exigens, & minis grauibus, & terroribus interiectis, vt nullum omninò in Prælatum eligant, nisi quem ipse in huiusmodi litteris nominat, vel per suos Ministros facit nominari. Responderunt Procuratores, quòd idem Rex, si preces aliquando porrexit, pro aliquibus eligendis in talibus Ecclesiis; pro dignis interposuit preces suas, nullis super hoc minis, vel terroribus interiectis: & quòd super hoc non grauat, nec intendit grauare Ecclesias, vel Canonicos; & promiserunt, Regem ita perpetuò seruaturum, nec in suis precibus adiecturum, quòd vllus eligatur, nisi is, pro quo direxerit preces. Sic ibi. Vnde statim infert Pereira hæc verba: In hoc Regno supponitur, quod Episcoporum electio spectabat ad Capitulum; Reges tamen Hispaniæ à tempore Concilij Toletani; sub Pontifice Leone II. regnante Ervigio, Rege Goto, Episcopos Summo Pontifici præsentant. Ita ille.

Ex quibus verbis apparet mendacium Anonymi, nempe ius Populi eligendi Episcopos, transfatum fuisse in Reges Lusitanos; & idèd, nolente Pontifice Episcopos, eligere, ius eligendi iterum ad illos redire. Nam ipsimet Reges Lusitani, vt patet ex verbis paulò supra adductis fatentur, nunquam habuisse ius eligendi Episcopos, nec illos vnquam elegerunt. Et idèd, vt notat Pereira vbi supra, Privilegium tantum nominandi Episcopos à tempore Alphonsi V. ex Privilegio Papæ habuerunt; vt notat etiam amicissimus, & sapientissimus Ioannes Solozanus, de Indiarum Iure tom. 2. lib. 3. cap. 4. num. 31. & tandem rectè à me superius dictum fuit responsum, ex cuius occasione hunc Tractatum composui; falsò fuisse adscriptum aliquibus Doctores Academia Sorbonicæ; nam quis credere potest in illo celebri Musæo Calvinistas existerè? Doctrina enim, in dicto Responso, Regno Portugallia exhibitæ, ex peni Caluini desumpta est; cum sit contra Catholicam doctrinam, quam superius firmavimus, & quam Doctores Sorbonicæ individualiter docuerunt, vt Andreas Duallius de Potestate Pontificis p. 3. quæst. 6. Itambert in 3. part. D. Thoma tom. 3. de Sacramento Ordinis dist. 6. num. 2. Franciscus Hallier de Sacris Ordinationibus cap. 3. §. 1. & 2. quibus adde Coëffeteau contra M. Antonium de Dominis lib. 3. cap. 3. per totum, Cellorium de Hierarchia Ecclesiastica lib. 4. cap. 17. Saussay in Panoplia Episcopali lib. 2. & alios qui mordicus tenent Populum nunquam habuisse ius eligendi, & suffragandi ex iure diuino. Videat modò Anonymus, si Doctores Sorbonicæ, ipsius, nostram sententiam doceant. Nostris tantum temporibus inuenio non Sorbonitam, sed Simeonem Vigorium, Gallum tamen, Consiliarium Regium, in Parlamento Parisiensi sententiam Anonymi docuisse: docet enim Apologia, de suprema Ecclesia auctoritate, titulo de Disciplina Ecclesiastica n. 8. fol. mibi 185. Episcopos à Principibus constitutos fuisse primis Ecclesiæ sæculi, tum iure suo, tum lege Regia qua quicquid iuris Populus habebat, in Regem transfatum est. Sed iste Author in dicta Apologia multos errores effudit; & se ostendit contra sanctam Sedem Apostolicam, & Romanam in sensissimum hostem, Contra quem, & contra doctrinam ab ipso paulò antè allatam, se constanter opposuerunt Andreas Duallius, vbi supra, & Ioannes de Tau, tract. de Summi Pontificis auctoritate lib. 3. quod opus æternitate dignissimum, impressum fuit Ebroicis apud Antonium le Marie 1622. Verum aduersus Anonymum, non solum Theologos Gallos adductos, sed etiam Gallum Iuriconsultum adducere non desinam. Audiat itaque Rebuffum, in notat. ad Concordat. tit. de electione derogat. super verb. Et cum ex electionibus in principio, qui totum responsum Lusitanis ab ipso exhibitum, penitus labefactat. A principio, inquit, ius eligendi erat, prout est, apud Deum; qui suo filio Domino nostro Iesu Christo facultatem eligendi in mundo dedit; quam exercuit, vt patet Luc. 6. vocauit Iesus Discipulos suos, & elegit duodecim ex ipsis, quos & Apostolos nominauit. Hanc demum potestatem Christus Papæ, tanquam suo Vicario, concessit, quam ex humilitate Petrus Collegio Apostolorum, & Seniorum exercere permisit. Act. 6. & 7. secundum tempus subsequens fuit, in quo gens effeferata cœpit excrefcere, & Clericis nolle obedire, & per consequens neminem velle recipere, nisi ab ipsis approbatus fuisset: quod longo tolerarunt tempore Summi Pontifices, vt fides Christiana augetetur, & per populum tueretur. Idèd aliquoties per Clerum, & populum electio celebrata extitit, saltem de consensu populii, electio à Clero fiebat. Can. Plebs, & Can. sequ. 63. dist. Vnde statuit


Nicolaus Papa, Episcopos non esse consecrandos, nisi post electionem, vel consensum Cleri, & populi. *Can. Episcopos 63 dist. vbi Cleri, Plebisque consensus requiritur; ne Plebs inuita Episcopum non opratum contemnat, aut odiat. Can. final. ibidem. Can. in nomine 23. dist.* Sed quia Vulgus aliquando per acclamationem ignaros, seu populares, nulla habita ratione probitatis, eligebat; idem hac usurpatione fuit priuata, & prohibita, ne deinceps electioni interesseret, & sic tertium tempus, successit, in quo Reges, & Principes Ecclesie grati fuerunt, & erga illam bene meriti. Idem Papa Carolo Regi Francorum & Imperatori, facultatem eligendi Summum Pontificem permisit; ac omnes Archiepiscopos, & Episcopos per suas Prouincias ab eodem Inuestituram accipere, definiuit. *Can. Adrianus, & seq. 63. dist.* Et quia plurimas perturbaciones in Ecclesia imò ruinam Sancte Religionis oriri cognouit Gregorius, idem in Synodo generali hoc prohibitum fuit in hæc verba: *Decretum, ut nullus Clericorum, Inuestituram Episcopatus, vel Abbatia, vel Ecclesia, de manu Imperatoris, vel Regis, vel alicuius Laica persona, Viri, vel Fœmina suscipiat. Quod si præsumpserit; recognoscat Inuestituram illam Apostolica autoritate irritam esse; & se usque ad dignam satisfactionem subiacere. Can. Quoniam Inuestituræ 16. q. 7. Et sic. Quartum tempus*

aduenit in quo Electio omnino Sæcularibus Principibus fuit prohibita; fuitque statutum, ut quicumque electionem Ecclesiasticæ ordinis tentauerit, Anathema sit, donec obediat, & consentiat in quidquid Ecclesia de electione proprii Præfulis se velle monstrauerit. *Can. 11. & seq. 63. dist.* Quintum tempus proximum fuit, in quo Canonicis, & Religiosis simul concessæ sunt electiones Episcoporum, & Archiepiscoporum, *Can. Sacrorum 63. dist.* Quod si, exclusis Religiosis electio fieret; irrita haberetur. *Can. Obuenitibus. ibid. & Panormitanus in cap. 1. de Electionibus.* Postea Concilium Basiliense approbavit, ut vnaquæque Ecclesia, aut Collegium, seu Conuentus sibi Prælatum eligeret; ut in *Pragmat. Sanctione* patet, *Rubr. de Electionibus.* Veruntamen, quia Canonici, & alij Electores abutebantur, & propter abusum perditur Priuilegium; idem electionibus fuerunt priuati. Sextum tempus est horum Concordatorum, in quo datur nominatio Regi Francie de Archiepiscopopatibus, & Episcopopatibus, Abbatibus & Prioratibus, vel electiuis, & reditum est ad Tertium tempus supra descriptum. Cauendum erit tamen ne per abusum Omega aliquando reuoluet ad Alpha. *Can. Ab Exordio. 35. dist.* Hucusque Rebuffus. Quid ad hæc respondebit Anonymus. Vtinam illud Psalmi: *Omnis iniquitas oppilabit os suum.*

TRACTATUS DECIMVS,  
HISTORICO-THEOLOGICVS,  
DE  
NUMERO ELECTORVM  
IMPERATORIS,  
*Non augendo, vel minuendo, inconsulto Summo Pontifice.*

RESOLVTIO PRIMA.

*An absque assensu Summi Pontificis, Septem Germania Electoribus passim Octauus addi?  
Ex quo inferitur, an potestas eligendi Imperatorem sit largita Septem Electoribus Germania à Summo Pontifice? Ex part. 10. tract. 4. Ref. 1.*

**S. 1.**  **V**i teneret potestatem eligendi Imperatorem non fuisse largitam septem Electoribus Germania à Summo Pontifice, ad questionem propositam affirmatiue responderet: & ita docent ex hæreticis nostris temporis Theodorus Reixing de *Regimine Saculari, & Ecclesiastico, lib. 1. class. 4. cap. 7. num. 3.* Andreas Kichen de *Saxonico non pronocandi iure cap. 1. num. 8. & 9.* Thomas Paumeller de *iurisdictione, lib. 1. cap. 2. num. 29.* Daniel Ottonus de *iure publico, cap. 10. & Gilacus Bexdorfius in cap. 1. Aurea Bulla Caroli IV. num. 14.* vbi sic asserit: Cum verò hic dicatur, Electores ad electionem iuxta antiquam consuetudinem debere proficisci: hinc non parum suspectum redditur, quod vulgò fertur septem Virorum institutionem per aliquam, tempore Ottonis I II. & Gregorij V. vel, ut alij Friderici I I. *Tom. IX.*

& Gregorij X. latam Constitutionem, factam esse: haudque leuis ponderis argumentum pro opinione eorum insurgit, qui existimant, id non tam expressa vel speciali aliqua Constitutione institutum, quam antiqua, & sensim, tacito vel expresso ordinum consensu, inualere cepta consuetudine introductum fuisse. Quicquid autem sit, si Principibus Electoribus eligendi Potestas per certam Constitutionem aliquam tributa fuit vnquam; eam non à Gregorio V. Pontifice, sed ab Ottone I II. Imperatore factam fuisse necesse est. Ita ille, cui etiam adde nouissime Carolum Vombagen de *iure publico, lib. 2. cap. 1. n. 9.* sic aientem: Maior inter Doctores dubitatio est, cui primordia, & institutio huius Collegij Electoralis adscribenda veniat? An Imperatori Ottone I II. & Gregorio V. Pontifici tanquam hoc in passu, consiliario, & suafori Imperatoris ut fert communis opinio: An verò, secundum alios Friderico I I. & Gregorio X. Papæ, vel aliis Imperatoribus ab Historicis denominatis? An potius non tam expressa, & specialis alicuius Constitutione illud Collegium, quam antiqua, & sensim, tacito ordinum consensu, approbata consuetudine introductum; & tandem à Carolo I V. & reliquis Imperij Proceribus Aurea Bulla confirmatum sit? Quod verius videtur, & *Qq 2* expressis